

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

**URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Muvekita 4, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 93 00, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
CENTRA ZA UKLANJANJE MINA U BOSNI I HERCEGOVINI
ZA 2007. GODINU**

Sarajevo, maj 2008. godine

SADRŽAJ

I	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II	NALAZI I PREPORUKE	4
1.	Uvod	4
2.	Osvrt na preporuke iz Izvještaja o reviziji za 2006. godinu	4
3.	Sistem internih kontrola	4
4.	Planiranje budžeta	5
5.	Usaglašenost za zakonima i pravilima	6
5.1.	Javne nabavke	6
6.	Popis sredstava i izvora sredstava	7
III	KORESPONDENCIJA	8

Prilog 1: Tabela 1 "Izvršenja budžeta za period od 01.01. do 31.12.2007. godine".

Prilog 2: Komentar BHMAC-a na Nacrt izvještaja

Prilog 3: Odgovor Ureda za reviziju na komentar BHMAC-a na Nacrt izvještaja

I Mišljenje revizora

Osnova za reviziju

Na osnovu Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj: 12/06) izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja koja se odnose na godinu koja se završava 31.12.2007. (Bilansa stanja, Posebnih pregleda uz Bilansu stanja i Analize izvršenja budžeta) u **Centru za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini** (u daljem tekstu: **BHMAC**).

Odgovornost menadžmenta/revizora

Rukovodstvo **BHMAC** –a odgovorno je za pripremu finansijskih izvještaja, zakonitost izvršenih transakcija i namjensko korištenje sredstava. Rukovodstvo je također odgovorno za uvođenje sistema internih kontrola kojima se osigurava pouzdano upravljanje javnim sredstvima.

Naša odgovornost, kao vanjskog revizora, propisana je Zakonom o reviziji, standardima revizije i etičkim kodeksom za revizore javnog sektora.

Shodno tome, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansa u potpunosti odražava rezultate izvršenja budžeta. Također, naša odgovornost je da procijenimo da li rukovodioci institucije primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene i da ocijenimo finansijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola.

Cilj i djelokrug revizije

Reviziju smo obavili u skladu sa Revizionim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – ISSAI i Međunarodnim standardima revizije. Revizija uključuje ispitivanje, na bazi izvršenih testiranja, dokaza koji su relevantni za iskazane iznose i objavljivanja u finansijskim izvještajima, te regularnost finansijskih transakcija koje su uključene u finansijske izvještaje.

Revizija je planirana i izvršena tako da se dobiju informacije i objašnjenja koja smatramo neophodnim za osiguranje dovoljno dokaza koji pružaju razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane greškama, prijevarama ili drugim neregularnim radnjama i kako su sredstva utrošena u skladu sa odobrenim budžetom i drugim propisima.

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za naše mišljenje.

Kvalifikacije se odnose na sljedeće:

I.1. Provođenje procedura nabavki – vidjeti poglavlje 5.1. ovog Izvještaja.

Prema našem mišljenju:

Finansijski izvještaji BHMAC-a za 2007. godinu prikazuju realno i istinito finansijsko stanje na dan 31. decembra 2007. godine i u skladu su sa Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i Pravilniku o računovodstvu institucija Bosne i Hercegovine.

U svim materijalno značajnim aspektima, rashodi Službe su upotrijebljeni za svrhe koje je odredio Parlament BiH i sukladni su relevantnim propisima, osim za moguće efekte koji su iskazani pod tačkom I.1., gore navedenom.

Sarajevo, maj 2008. godine

II Nalazi i preporuke

1. Uvod

Ured za reviziju je izvršio reviziju finansijskog poslovanja BHMAC-a u skladu sa Zakonom o reviziji, uvažavajući opće uslove okruženja u kojem je egzistirao BHMAC. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvještaju i BHMAC-u je sugerisano da ih otkloni, odnosno preduzme potrebne radnje i prihvati predložene preporuke kako se nepravilnosti ne bi ponavljale u daljem poslovanju.

Revidiranjem poslovanja BHMAC-a u 2007. godini utvrdili smo određene nedostatke i propuste koji se odnose na:

- Sistem internih kontrola koji propisuje rukovodstvo BHMAC-a, koji nije u potpunosti, organiziran na zadovoljavajućem nivou (vidjeti poglavlje 3. ovog Izvještaja);
- Planiranje budžeta za 2007. godinu (vidjeti poglavlje 4. ovog Izvještaja);
- Izvršene nabavke tokom 2007. godine (vidjeti poglavlje 5.1. ovog Izvještaja);
- Propusti i nedostaci učinjeni tokom popisa sredstava i izvora sredstava (vidjeti poglavlje 6. ovog Izvještaja);

2. Osvrt na preporuke iz Izvještaja o reviziji za 2006. godinu

Realizovane preporuke

- Preduzete su određene aktivnosti u vezi sa popisom sredstava i izvora sredstava te je ovaj proces značajno unaprijeđen i kao takav podignut na viši nivo koji osigurava kvalitetnije i pouzdanije informacije o stanju sredstava i izvora sredstava u BHMAC-u, mada i dalje postoje određeni manji propusti, što treba otkloniti u narednom periodu.

Preporuke koje nisu realizovane

- Ponovno su uočene određene slabosti u primjeni Zakona o javnim nabavkama.

Aktivnosti koje su u toku

- Preduzimaju se određene aktivnosti na unapređenju i dogradnji postojećeg sistema internih kontrola u skladu sa Vodičem za efikasnu internu kontrolu i COSO modelu sistema internih kontrola.

3. Sistem internih kontrola

Revizija je izvršila ispitivanje i ocjenu sistema internih kontrola BHMAC-a, i tom prilikom smo uočili kako postoje određeni nedostaci i propusti, koji nam govore da i dalje treba nadograđivati postojeći sistem u cilju osiguranja zaštite poslovanja od mogućih propusta i nedostataka u razumnoj mjeri. Kada su pitanju nedostaci i propusti oni se prije svega ogledaju u primjeni Zakona o javnim nabavkama (pogledati poglavlje 5.1. ovog Izvještaja) i izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava (pogledati poglavlje 6. ovog Izvještaja).

Preporuka:

Rukovodstvo BHMAC-a treba da nastavi sa dogradnjom i jačanjem sistema internih kontrola u svim poslovnim procesima na osnovu Instrukcije za razvoj i održavanje sistema internih kontrola koju je izradilo Ministarstvo finansija i trezora.

4. Planiranje budžeta

Analiziranjem planiranog i izvršenog budžeta, uočili smo kako BHMACH nije prekoračio pojedine stavke odobrenog (restrukturisanog) budžeta po vrstama rashoda, niti ukupan budžet za 2007. godinu, što se pokazuje i vidi u priloženoj tabeli Izvršenje budžeta za period od 01.01. do 31.12.2007. godine (vidjeti prilog br. 1.). Ostvareni ukupni rashodi BHMACH-a za 2007. godinu iznosili su 6.388.988,25 KM ili 211.011,75 KM manje od planiranih 6.600.000,00 KM. Nadalje, napominjemo kako je budžet planiran na osnovu 185 zaposlenika, a isti je na kraju godine realizovan sa 184 zaposlenika.

Analizom planiranog i izvršenog budžeta za 2007. godinu, kako po pojedinim budžetskim stavkama tako i na nivou ukupnog budžeta, uočili smo određene nedostatke koji se prvenstveno ogledaju u disproporciji planiranog i realizovanog budžeta (posebno na stavci plaće i naknade zaposlenih) zbog čega je u 11. mjesecu došlo do prestrukturisanja rashoda u iznosu od 507.000,00 KM. Odlukom o restrukturisanju umanjena su sredstava na kontu plaće i naknade u iznosu od 300.000,00 KM, te manji iznosi na drugim kontima. Sav preraspodijeljeni novac je preusmjeren za nabavku opreme. Smatramo da se kasno dobijanje odobrenja za restrukturiranjem budžetskih sredstava, jednim dijelom, odrazilo i na provedene procedure nabavke opreme gdje su uočene određene nepravilnosti (vidjeti poglavlje 5.1. ovog Izvještaja).

Po mišljenju revizije ovakav način planiranja nije u cijelosti zadovoljavajući, te bi trebalo uzimati u obzir realne planske zadatke koje BHMACH treba i može realizirati, te stvarno potrebne troškove i iste uskladiti sa finansijskim planom tj. odobrenim budžetom.

Kada je u pitanju planiranje budžeta, želimo posebno ukazati na činjenicu kako se u finansiranju poslovnih aktivnosti BHMACH-a kontinuirano smanjuje učešće donatora, a povećava učešće budžetskih sredstava. Iz tog razloga smatramo potrebnim napomenuti da rukovodstvo BHMACH-a u suradnji sa Ministarstvom finansija i trezora treba na vrijeme da preduzme sve aktivnosti kako bi prelazak na potpuno budžetsko finansiranje protekao bez posebnih poteškoća.

Preporuka:

BHMACH treba da sačini potpunu analizu procesa planiranja i izvršenja budžeta za 2007. godinu, kako na nivou ukupnog budžeta tako i po pojedinim budžetskim stavcima (posebno stavku plaće i naknade), te da preduzima aktivnosti i vrši pripreme za vrijeme kada će donacije biti sve manje i manje i kada će se cjelokupno finansiranje vršiti iz domaćih izvora

4

5. Usaglašenost sa zakonima i pravilima

5.1. Javne nabavke¹

Tokom revizije smo utvrdili kako sistem internih kontrola kod procesa nabavki, još uvijek nije uspostavljen na način da je osiguran potpun nadzor i kvalitetna kontrola u svim fazama procesa nabavki, od samog planiranja procesa nabavki do praćenja izvršenja zaključenih ugovora. Želimo skrenuti pažnju rukovodstvu BHMACH-a na sljedeće nedostatke u procesima nabavki koje smo uočili tokom obavljanja revizije:

Nabavka računarske opreme (85.570,00 KM): Revizijom procesa nabavki računarske opreme utvrđeno je kako je po navedenom osnovu izvršena nabavka u iznosu od 85.570,00 KM, a planirani iznos je bio 85.000,00 KM. Nabavka je izvršena putem pet konkurentnih postupaka bez javnog objavljivanja, a predmeti nabavke su bili: hard diskovi IBM (21.481,20 KM), ruteri (8.944,04), UPS (15.104,70 KM), printeri (18.951,66 KM) i serveri (21.088,08). Procedure navedenih postupaka nabavke započete su 03.12.2007. godine, a izbor najpovoljnijih ponuđača izvršen je 18. odnosno 19. 12.2007. godine.

Od pet navedenih konkurentskih postupaka najpovoljniji dobavljač u tri postupka (hard diskovi, printeri i serveri) je bila ista firma.

Uzimajući u obzir navedeno utvrdili smo kako je BHMACH proveo nabavku računarske opreme putem više konkurentskih postupaka, mada su u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i Uputstvu koje je izdala Agencije za javne nabavke postojali uslovi za provođenje otvorenog postupka za nabavku navedene opreme. Po riječima zaposlenih do ovoga je došlo zbog kasnog donošenja Odluke o restrukturisanju budžetskih sredstva i vremenskog ograničenja za provođenje otvorenog postupka koji zahtijeva više vremena od konkurentskih postupaka. Rukovodstvo BHMACH-a također navodi i dodatne razloge neophodnosti odvijanja poslovnih procesa za koje su potrebna određena tehnička pomagala. Revizija uvažava sve ove razloge, ali smatramo kako ipak trebaju da se poštuju određena zakonska rješenja i kako je prilikom vršenja nabavki potrebno odabrati odgovarajući postupak ili primijeniti određena zakonska rješenja u slučaju hitnosti.

Preporuka:

Potrebno je da se preispita način provođenja procedura nabavki, te preduzmu potrebne mjere i aktivnosti kako bi se postupci provodili u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama. Ističemo kako prema odredbama Zakona o javnim nabavkama nije dozvoljeno dijeljenje predmeta ugovora sa namjerom izbjegavanja primjene nabavnih postupaka utvrđenih Zakonom. Sugeriramo da se u slučajevima dilema oko postupanja u pojedinim situacijama vezano za procedure nabavki, konsultira Agencija za javne nabavke, u cilju dosljedne i pravilne primjene Zakona.

Nabavka goriva: U 2007. godini je vršena na temelju okvirnih sporazuma koji su zaključeni za 2006. godinu nakon procedure provedene u 2005. godini, na period od godinu dana sa opcijom automatskog produžavanja odnosno raskida na osnovu pismene obavijesti. Na ovaj način je ostavljena mogućnost neograničenog trajanja ugovora što je sa pozicije revizije neprihvatljivo (Vodičem za javne nabavke trajanje okvirnih sporazuma je ograničeno na dvije godine, "osim ako je to u izuzetnim slučajevima opravdano zbog karakteristika konkretnog predmeta ugovora i odobreno od strane Agencije za javne nabavke"). Ugovori sa dobavljačima za popravku vozila su također, nakon provođenja procedure u 2005. godini, zaključeni na tri godine sa rokom važenja do 01.05.2008. godine.

¹ Revidirane nabavke koje su realizirane iz budžetskih sredstava

Računarski materijali: Kriteriji «kvalitet» i «garantni rok» su neprecizno definisani, tj. nije precizirano šta se pod tim kriterijumima podrazumijeva, niti št će se prilikom bodovanja ocjenjivati. Iz raspoložive dokumentacije se ne može sa sigurnošću utvrditi na koji način je izvršeno bodovanje po ovom kriterijumu (kvalitet ocijenjen prema dostavljenim certifikatima). Po našem mišljenju postavljanje zahtjeva za garantnim rokom je neadekvatan jer se radi o potrošnoj robi (toneri i kertridži). Također, u tenderskoj dokumentaciji nisu navedene okvirne ili planirane količine pa ukupna vrijednost ponude predstavlja zbir jediničnih cijena svih ponuđenih artikala.

Izbor dobavljača za **sredstva za održavanje higijene** je izvršen na osnovu zbira jediničnih cijena za sve artikle, a ne na osnovu ukupne vrijednosti ponude jer u tenderskoj dokumentaciji nisu navedene količine.

Piketi za obilježavanje: U tenderskoj dokumentaciji nije jasno navedeno šta se smatra pod kriterijem «kvalitet» (iako je naveden zahtjev da se naznači vrsta drveta od kog će se nosači izrađivati). U zapisniku o bodovanju smo uočili kako nekim ponudama nedostaju izjašnjenja o načinu plaćanja što se može smatrati i suštinskim nedostatkom ponude. Smatramo kako ubuduće treba jasno da se naznači da ponuda treba da sadrži sve elemente koji se boduju, kako se ne bi izlagali riziku od eventualnih žalbi ponuđača koji su učestvovali u proceduri izbora.

Osiguranja vozila: Uočeno je kako kriterijumi za ocjenu ponuda (cijena 60%, uvjeti plaćanja 20%, odnos primljenih i isplaćenih šteta 10% i rok isplate štete 10%) nisu bili primijenjeni onako kako je bilo objavljeno (svim dobavljačima je po osnovu cijene dodijeljeno 60 bodova, a ne pripadajući procentualni broj bodova) što je rezultiralo žalbom i ponovnom ocjenom ponuda. Ovo ukazuje na neophodnost određivanja jasnih i preciznih kriterijuma i njihovu dosljednu primjenu.

Digitalni aparati: Utvrdili smo kako ponuda od jedne firme nije pristigla u propisanom roku (14.06.2007. godine do 12:00 sati). Ista je pristigla 14.06.2007. godine u 12:10 sati, međutim ponuda nije odbijena već je komisija pristupila otvaranju svih prispjelih ponuda (ukupno su pristigle tro (3) ponude). S obzirom da se radilo o konkurentskom zahtjevu za dostavljanje ponuda bez objavljivanja obavještenja o nabavci u Službenom glasniku BiH, isti je trebalo poništiti jer u propisanom roku nije prikupljen odgovarajući broj ponuda u skladu sa članom 46. Zakona o javnim nabavkama BiH.

Opća preporuka:

Izvršiti analizu svih uočenih propusta i nedostataka u provođenju Zakona o javnim nabavkama, kako se isti ne bi ponavljali u narednom periodu.

6. Popis sredstava i izvora sredstava

Revizijom popisa sredstva i izvora sredstava konstatovano je da je učinjen značajan napredak po pitanju evidentiranja sredstava, označavanju istih, te usklađivanju stanja utvrđenog popisom sa stanjem u poslovnim knjigama.

Međutim ipak su konstatovani određeni nedostaci koje bi trebalo otkloniti u narednom periodu, a odnose se na sljedeće:

- Nisu popisane sve obaveze BHMCA-a kako prema dobavljačima tako i prema fizičkim licima i djelatnicima. Naime, utvrđene su određene razlike između obaveza navedenih u bilansu stanja i popisanih obaveza, a navedene razlike se odnose na fakture pristigle u januaru 2008. godine, plaću za decembar 2007. godine, te ostale obaveze.
- Popisom nisu obuhvaćena sredstva u pripremi.
- Popisne liste stalnih sredstava, grupisanih po kontima, koje bi sadržavale pojedinačne vrijednosti sredstva, te pozicije stanje po popisu i stanje prema knjigama, nisu sačinjavane.

- Još nije potpuno riješeno pitanje zaduživanja sredstava, ali je utvrđeno da je ovaj postupak u toku.

Preporuka:

Navedene nepravilnosti treba otkloniti u narednom periodu, kako bi se popis sredstava i izvora sredstava vršio u skladu sa računovodstvenim pravilima. Osim toga, potrebno je završiti postupak zaduživanja sredstava, jer je to garancija boljeg odnosa prema sredstvima, a sa druge strane omogućava jednostavniji način utvrđivanja odgovornosti za eventualno otuđenje ili nestanak sredstava.

III Korespondencija

BHMAC-u je uručen Nacrt izvještaja o reviziji za 2007. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih novih dokaza i komentara na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, BHMAC je dostavio komentare na nalaze sadržane u Nacrtu izvještaja o reviziji.

Po našoj procjeni, BHMAC nije dostavio nove dokaze i činjenice koje bi značajnije uticale na izmjenu nalaza sadržanih u Nacrtu izvještaja o reviziji. Po toj osnovi ovaj Izvještaj predstavlja konačni izvještaj dostavljen klijentu bez korekcija u odnosu na Nacrt izvještaja o reviziji.

U prilogu Izvještaja dostavljamo vam komentar BHMAC-a na Nacrt izvještaja i naš odgovor na komentare BHMAC-a.

**ZAMJENIK GENERALNOG
REVIZORA**

mr. Dragan Kulina

GENERALNI REVIZOR

Milenko Šego